

Cambridge Papers

**UNIFORMITATE SAU
RECIPROCITATE?**

**Noua lege a egalității din
perspectivă creștină**

Julian Rivers

CAMBRIDGE

JUBILEE
CENTRE
A BIBLICAL VISION FOR SOCIETY

UNIFORMITATE SAU RECIPROCITATE?

Noua lege a egalității din perspectivă creștină

Julian Rivers

Articol publicat în seria *Cambridge Papers*

Septembrie 2011

Traducător: Elena Neagoe

Centrul de Educație Creștină și Cultură Contemporană
Areopagus

Timișoara 2018

Originally published in *Cambridge Papers* series,
by The Jubilee Centre (Cambridge, U.K.) under the title
Uniformity or mutuality?

The new equality law in Christian perspective
Volume 20, Number 3, September 2011.

© Julian Rivers 2011

All rights reserved.

Published with permission of The Jubilee Centre,
3 Hooper Street, Cambridge, CB1 2NZ, UK

www.jubilee-centre.org

Charity Registration Number 288783.

Ediția în limba română, publicată cu permisiune,
sub titlul

UNIFORMITATE SAU RECIPROCITATE?

Noua lege a egalității din perspectivă creștină
de Julian Rivers,

apărută sub egida Centrului Areopagus din Timișoara
Calea Martirilor nr. 104

www.areopagus.ro

cu sprijinul oferit de SALLUX

Începând cu anul 2011, activitățile desfășurate de Sallux sunt susținute financiar de către Parlamentul European. Responsabilitatea pentru orice comunicare sau publicație redactată de Sallux, sub orice formă sau prin orice mijloc, revine organizației Sallux. Parlamentul European nu este responsabil pentru modurile în care va fi folosită informația conținută aici.

Coordonator proiect:
Dr. Alexandru Neagoe

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în
limba română. Prima ediție în limba română.

Traducător: Elena Neagoe

Editor coordonator: Dr. Alexandru Neagoe

*Cu excepția unor situații când se specifică altfel, pentru
citatele biblice s-a folosit traducerea D. Cornilescu.*

*Orice reproducere sau selecție de texte din această
carte este permisă doar cu aprobarea în scris a
Centrului Areopagus din Timișoara. Dacă există vreo
discrepanță între versiunea engleză și cea română,
versiunea engleză are întâietate.*

Cred cu adevărat că și cel mai sărac om care trăiește în Anglia își poate trăi viața la potențialul său maxim. Col. Thomas Rainsborough¹

... din păcate, în viața reală omul își strânge așa tare podoaba distincției încât... gloria lăuntrică a egalității niciodată sau foarte rar strălucește în afară. Søren Kierkegaard²

Rezumat

Legea Egalității din 2010 a fost ultimul proiect legislativ care trebuia să treacă sub conducerea guvernului „laburist nou” din Marea Britanie. Această lucrare explică pe scurt ce rol are legea egalității precum și două cazuri de probleme legate de ea. Ne prezintă un fundament biblic pentru egalitate, precum și o concepție distinctă caracterizată mai mult de reciprocitate decât de uniformitate. În acest context, lucrarea susține că trebuie să combatem o cultură a egalității care trivializează neînțelegerile religioase și etice, că trebuie să reformăm legea pentru a proteja pluralismul societății civile și indivizii și să redescoperim problema reală a egalității, care este legată de sărăcia materială, relațională și spirituală.

Introducere

Pentru mulți dintre comentatorii liberali britanici, Legea Egalității din 2010 „nu este sfârșitul luptei pentru egalitate, ci este un nou început.”³ Închide capitolul unei povești care începe în perioada Iluministă prin criticarea ierarhiilor aristocratice și bisericești și promovarea „adevărului evident” că toți bărbații (și uneori chiar și femeile) sunt egali. Însă, este important să distingem legea în sine de marile narațiuni ale dezvoltării politice. Cheia pentru a înțelege legea este ideea de „discriminare pe bază de statut.”

Discriminare pe bază de statut

Legea Egalității din 2010 are ca scop oferirea protecție legale complete împotriva nedreptății cauzate de „discriminarea pe bază de statut.” Această idee complexă poate fi cel mai bine abordată istoric.

Mijlocul secolului XIX a cunoscut desființarea testelor religioase pentru funcțiile politice, pentru educația superioară și profesii, permițând minorităților religioase să aibă acces cu șanse egale la viața publică.⁴ Diferențele religioase erau încă vehement contestate, însă a apărut un consens care considera că era nedrept ca acele diferențe să aibă impact asupra drepturilor legale. Un consens similar, care a dus la prăbușirea barierelor formale pentru femei, a avut loc la începutul secolului XX.

Anii 1950 și 1960 au fost martorii schimbării de focalizare de pe religie și gen pe rasă și de pe drepturile civile și religioase pe interesele socio-economice. Prejudecata legată de rasă bloca accesul egal în educație, instruire și angajare, precum și în oferirea de locuințe, bunuri și servicii. În plus, nu erau doar obstacole explicite („fără negrii, irlandezi și țigani”), ci mai subtile și informale. Legea împotriva discriminării a scos astfel în afara legii nu doar discriminarea directă (folosirea criteriilor de rasă pentru a refuza un beneficiu), ci și discriminarea indirectă (adoptarea regulilor sau practicilor nenecesare pentru a face ca accesul la un beneficiu să fie obținut mai greu), precum și hărțuirea, și victimizarea. În anii 1970, acest model de antidiscriminare a fost extins și pentru femei.

La sfârșitul anilor 1990 s-a observat includerea unei game largi de alte „caracteristici protejate” în căutarea protecției comprehensive și principiale. Vârsta, dizabilitatea, religia sau credința și orientarea sexuală au fost adăugate la lista

familiară ce includea rasa, etnia, genul și statutul marital. Foarte mult, în ultimul deceniu, protecția comprehensivă împotriva discriminării de statut social a ajuns să fie privită ca o cerință a justiției fundamentale, la fel ca celelalte drepturi ale omului.⁵ Aceasta a fost instituționalizată în 2007 prin înlocuirea a trei comisii pentru egalitate care au existat înainte cu o singură Comisie pentru Egalitate și Drepturile Omului care să aibă puteri mai mari de aplicare a normelor.

Astfel, „statutul” în acest context nu numai că are o gamă largă de caracteristici personale, ci cuprinde și spectrele complexe ale identității, credinței și comportamentului. Protecția împotriva discriminării este oferită arătând respect față de caracteristicile personale care nu pot fi controlate de nimeni, de fapte considerate vrednice de protecția socială și de chestiuni de credință și practică care se presupune că nu ar trebui să împiedice participarea în viața politică și economică. Deci, un caz de discriminare pe motive de rasă poate implica orice de la culoarea irațională a unui bar la cota de locuri de muncă alocată pentru o minoritate sau la obiecția unei școli față de o freză cu împletituri africane.⁶

Noua lege a egalității nu este nici foarte britanică, nici foarte laburistă. Alte democrații liberale occidentale au legi similare, care au fost stimulate de dezvoltările ce au avut loc în cadrul Uniunii Europene.⁷ În ultimul an, guvernul de coaliție a aplicat legea cu foarte puține excepții. Mișcarea legii egalității este multinațională și susținută de toate partidele politice.

Cazurile problemă

Având în vedere acest spectru complex, nu este surprinzător că au apărut tensiuni, mai ales în legătură cu aspectele legate de identitate peste care avem un anumit control sau responsabilitate:

practica religioasă și sexuală. În ultimii ani, există două seturi de cazuri care au stârnit preocuparea creștinilor. Primul are legătură cu cazurile de orientare sexuală, în care indivizi și organizații au suferit pagube datorită aderenței lor la o etică sexuală mai tradițională. De exemplu, magistratul care a refuzat să acorde adopția de copii cuplurilor de același sex, ofițerul de stare civilă care a refuzat să officieze ceremonii de parteneriat civil, consilierul care a refuzat să acorde consiliere (sexuală), episcopul care a refuzat să angajeze un lucrător cu tinerii care era homosexual, hotelierii care au refuzat să dea camere și agențiile de adopție romano-catolice cărora li s-a retras finanțarea publică datorită refuzului lor de a lua în considerare cuplurile de același sex ca părinți adoptivi.

Al doilea set de cazuri au legătură cu creștinii care au fost sancționați sau concediați datorită acțiunilor religioase la locul de muncă. Ne referim aici la cei care muncesc în aviație sau la asistentele care au vrut să poarte bijuterii cu cruce, la șoferul de microbuz care avea o cruce pe bord, la asistenta care s-a oferit să se roage cu un pacient, la profesorul care a vrut să organizeze o întâlnire de rugăciune la școală și la funcționarul care a sfătuit un client disperat să se roage.

Se merită să amintim faptul că în majoritatea relatărilor seculare despre lege, aceste două seturi de cazuri sunt note de subsol relativ minore. Există un material vast și litigii care rezultă din legea egalității și care nu sunt legate de orientarea sexuală sau religie. De exemplu, jumătate din cazurile acceptate de Instanțele pentru Litigii de muncă sunt legate de plata egală pentru bărbați și femei. În 2009-2010, mai puțin de 1% din toate cazurile acceptate de către Instanțele pentru Litigii de muncă au fost legate de orientarea sexuală, iar mai puțin de 5% dintre acestea au fost soluționate

cu succes (27 de cazuri din 75.710).⁸ Oricum, aceste cazuri nu au doar un efect negativ, ele expun în modul cel mai direct dificultățile implicate care există între legea egalității și cultura egalității în care aceasta este cuprinsă.

Fundamente ale conceptului biblic de egalitate

Egalitatea este o valoare politică de bază pentru oricine care acceptă că guvernul există pentru binele fiecărei persoane din jurisdicția sa și că acesta ar trebui să arate tuturor preocupare egală. Ronald Dworkin subliniază faptul că dezbaterea legată de egalitate nu are de-a face cu faptul că ea este un principiu politic valoros, pentru că majoritatea oamenilor acceptă acest lucru, ci are de-a face cu alegerea *conceptului* de egalitate pe care ar trebui să-l adoptăm.⁹

Biblia folosește rareori termenul „egalitate” în sine,¹⁰ folosind în schimb categorii mai largi precum „neprihănire” și „dreptate”. Totuși, acesta a avut un impact major asupra ideii de egalitate în gândirea politică occidentală. S-a întins de la încălcarea barierelor sociale în biserica primară și dezvoltarea comunităților alternative anti-feudale din biserica medievală la abolirea sclaviei și mișcarea pentru drepturile civile. Ca în multe alte feluri, angajamentul iluminismului față de egalitate are rădăcini biblice distincte.¹¹ Liberalii seculari trebuie să-și înceapă istoricul cu mai mult timp în urmă.

Biblia conține multe situații despre ceea ce noi am numi „egalitate de formă” sau egalitate în fața legii.¹² Aceasta își are rădăcinile în caracterul lui Dumnezeu, care este judecătorul drept al tuturor.¹³ El nu este parțial și nu face favoritisme; El nu este părtinitor cu oamenii.¹⁴ Egalitatea de formă este compatibilă în întregime cu distincțiile trasate. Creația a apărut prin trasarea distinctă a proporțiilor cosmosului. Funcția de preot este una

care distinge curatul de necurat, sfântul de profan. Isaia și alți profeți au vorbit împotriva celor care numeau răul bine și binele rău.¹⁵ Astfel, în Deuteronom 25:1 judecătorii erau instruiți să-l achite pe cel nevinovat și să-l condamne pe cel vinovat, iar Proverbe 17:15 ne spune că Dumnezeu urăște „pe cel care iartă pe vinovat și osândește pe nevinovat.” Ideea este că, deseori, judecătorii țin cont în mod greșit de factori precum bogăția, influența și prietenia personală și estompează distincția care contează cu adevărat: vinovat sau nevinovat.

„Egalitatea de substanță” se bazează pe ideea că într-un sens important ființele umane sunt aceleași și cu aceeași valoare. Aristotel s-a oprit la egalitatea de formă; pentru el, unii oameni erau sclavi prin natură.¹⁶ Însă conceptul biblic de egalitate de substanță se regăsește implicit în două mari identități umane: „în Adam” și „în Cristos”.¹⁷ Toate persoanele sunt create după chipul lui Dumnezeu, iar ca descendenți ai familiei originale sunt toți „în Adam”.¹⁸ Oamenii sunt frați și surori într-o singură familie umană. „Nu sunt eu bărbat și frate?” a fost deviza aboliționiștilor. Păcatul este universal și la fel este și nevoia noastră de iertare și de reconciliere cu Dumnezeu, care stăpânește cu dreptate peste noi cei care ne-am răzvrătit împotriva Lui.¹⁹ În același fel, toți cei care sunt „în Cristos” sunt făpturi noi, inspirate de Duhul Domnului, care se bucură de darurile Lui, frați și surori într-o familie nouă, concetățeni ai împărăției cerului, în care nu există nicio deosebire de rasă, rang sau gen.²⁰

Forma de organizare statală a lui Israel a avut în multe feluri tendințe egalitariste. Legământul cu Dumnezeu a fost făcut de popor ca întreg. Israel nu trebuia să-și aleagă un împărat ca să imite popoarele vecine, pentru că Dumnezeu era împăratul lor care a încheiat un tratat cu ei,

salvându-i din sclavie și constituindu-i ca popor la Sinai.²¹ Atunci când au cedat presiunii culturale, împăratul trebuia să fie unul dintre ei, cu putere și bogăție moderată și să fie supus legii.²² Sistemul anului de veselie a asigurat o returnare periodică a datoriei pentru a asigura o paritate lărgită și pentru a împiedica acumularea de proprietate moștenită.²⁴

În contrast cu împărății oamenilor, împărăția lui Dumnezeu este caracterizată de o Mare Răsturnare de situație. Atunci când Maria a fost anunțată de nașterea lui Isus, ea a făcut o cântare despre Dumnezeul care doboară conducătorii de pe tronuri și ridică pe cei smeriți; despre Dumnezeul care dă săracului lucruri bune, dar îl lasă pe cel bogat fără nimic.²⁵ Bineînțeles! Narațiunea națională a lui Israel a prezentat întotdeauna un Dumnezeu care alege consecvent partea care este mai slabă.²⁶ Dumnezeu nu doar face acest lucru, ci așa este El: Fiul lui Dumnezeu nu a crezut că egalitatea cu Dumnezeu este un lucru de apucat, ci a luat chip de rob.²⁷ El care era bogat s-a făcut sărac, ca prin sărăcia Lui noi să fim îmbogățiți.²⁸ Dumnezeu L-a făcut pe El, care nu avea niciun păcat, păcat pentru noi, ca noi să fim neprihănirea lui Dumnezeu în El.²⁹ El proclamă că în împărăția lui Dumnezeu cei dintâi vor fi cei din urmă și cei din urmă vor fi cei dintâi, cel mai mic va fi cel mai mare și cel mai mare va fi cel mai mic.³⁰ Cei care se mândresc vor fi smeriți și cei care se smeresc vor fi înălțați.³¹ Orbii vor vedea, iar cei care cred că văd sunt, de fapt, orbi.³² Această Mare Răsturnare a situației este cea care motivează afirmația că în Cristos toate deosebirile și ierarhiile umane au fost relativizate: nici iudeu, nici grec; nici rob, nici slobod; nici bărbat, nici femeie; nici adult, nici copil; nici bogat, nici sărac; nici sănătos, nici cu dizabilități; nici „moral”, nici „păcătos”...

Citind Biblia prin prisma discriminării

În acest moment, este tentant să închizi Biblia și să fii de acord cu agenda egalității moderne. Însă, trebuie să citim Biblia cu atenție, ca să vedem cum este gestionată diferența în prezent. În termeni mai largi, răspunsul nu constă în estomparea diferenței, ci în transformarea sa în scopurile serviciului reciproc. Logica ce stă la bază e probabil cel mai clar exprimată în 1 Corinteni 12. Unitatea noastră în Cristos este cea care ne ajută nu doar să celebrăm diversitatea, ci și să folosim punctele tari ale cuiva pentru a ajuta pe altcineva. Așa că, în biserică nu este „nici iudeu, nici grec,” dar cu toate acestea la sărbătoarea Rusaliilor s-a putut vedea cum mântuirea dată de Dumnezeu a fost proclamată în multe limbi și, într-un exemplu timpuriu de discriminare răsturnată, unul dintre primele fapte ale apostolilor a fost să aibă grijă de văduvele grecilor.³³ În această privință, apostolul Pavel s-a făcut „tuturor totul” ca să câștige pe mulți.³⁴ Toate popoarele și toate limbile vor fi reprezentate în cer.³⁵

Alte deosebiri sunt nuanțate în alte feluri. Relația stăpân-sclav nu este negată. Cea mai presantă preocupare etică este ca stăpânii să fie stăpâni buni, iar sclavii să fie sclavi buni. Atât stăpânilor, cât și sclavilor li se reamintește că Dumnezeu nu face favoritisme.³⁶ Speranța viitoare atât pentru stăpâni, cât și pentru sclavi este să aibă parte de „slobozenia slavei copiilor lui Dumnezeu.”⁴⁰ În cer nu este sclavie.

Noul Testament vorbește și despre transformarea relațiilor dintre genuri.⁴¹ Soții trebuie să-și iubească soțiile și soțiile trebuie să se supună soților lor, iar aceasta are loc într-un context în care noi toți trebuie să ne iubim unii pe alții așa cum Cristos ne-a iubit și să ne supunem unii altora.⁴² Unitatea dintre bărbat și femeie vorbește despre o taină mai

adâncă – o unitate viitoare între Cristos și Biserica Sa.⁴³ A presupune că în prezent căsătoria ar putea fi altceva decât relația de credincioșie dintre un bărbat și o femeie ar însemna să forțezi o rezoluție a diferenței pe care doar Dumnezeu o poate realiza la sfârșitul vremurilor. Doar în cer vom fi ca îngerii (fără gen).⁴⁴

Bogațiile nu ar trebui să constituie o cauză a favoritismului și nici sărăcia un temei pentru tratare aspră a cuiva,⁴⁵ dar nici diferența nu ar trebui ștearsă. În schimb, Marea Răsturnare ar trebui să-i determine pe creștinii bogați să-i sprijine pe nevoiași, ca atunci când nevoiașii devin bogați, să-i susțină pe cei săraci. Biserica primară nu a fost caracterizată de comunism primitiv, ci de generozitate copleșitoare.⁴⁶ La urma urmei, ce contează cu adevărat este comoara pe care ne-am strâns-o în cer.⁴⁸

În toate acestea, nu ar trebui să pierdem din vedere că Biblia vorbește despre două identități, nu despre una singură. Ce impact ar trebui să aibă Marea Răsturnare asupra societății acelor care sunt uniți doar în Adam, dar nu în Cristos? Aici ar trebui să observăm atât porunca Domnului Isus de a fi sare și lumină, cât și diferența dintre diversele sfere sociale. În mod clar, Biblia nu valorifică în aceeași măsură diversitatea religioasă ca diferența de gen (de exemplu). Categoria biblică pentru diversitate religioasă este idolatria.⁵⁰ Însă, angajamentul față de egalitatea religioasă ca principiu *politic* reiese din distincția nou-testamentară între biserică și societate. 1 Corinteni 5:9-13 este textul clasic. Pavel delimitează sferile de judecată în care deviația doctrinară și etică ar trebui ignorată („în afara bisericii”) sau abordată („în biserică”). Distincția dintre cele două identități este exprimată instituțional în diferența dintre biserică și societate. Aceasta le permite creștinilor să influențeze fără o impunere politică.⁵¹

Așa că, atât egalitatea de formă, cât și cea de fond sunt compatibile cu narațiunea creștină de bază legată de natura și valoarea omenirii. Cu toate acestea, conceptul de egalitate care reiese din Biblie se referă mai mult la ce se întâmplă cu societatea atunci când biserica trăiește cu credincioșie în lumina faptului că ierarhiile umane vor fi relativizate în viitor. *Leitmotivul* este reciprocitatea, nu uniformitatea, considerând diferența ca o bază pentru slujire, nu ca pe ceva ce anihilează orice particularități. Atât originea noastră din Adam, cât și speranța noastră în Cristos au făcut posibil ca diferența să fie valorificată fără a deveni un motiv de asuprire.

Din această perspectivă, există un oarecare utopism legat de mișcarea de egalitate modernă. Din punct de vedere teologic, escatologia sa tinde să devină supra-realizată. Exprimă tânjirea de a transcende diferența, dar și de a o afirma, ceea ce, asemenea sorții multiculturalismului din politica occidentală, arată că aceasta poate fi instabilă și chiar paradoxală. Rezolvarea ne este oferită doar în Cristos și împlinită doar prin transformarea noastră la sfârșitul veacurilor.

Trei mari provocări ale noii legi a egalității

1. Combaterea unei culturi a egalității triviale

Este normal să regretăm incapacitatea legii de a crea o „cultură a egalității” la locul de muncă, însă, în multe feluri, există o nouă cultură a egalității. Aceasta este evidențiată prin creșterea folosirii termenului „discriminare” ca termen general desemnând critica (în comparație cu termenul „intoleranță” folosit de liberalii din anii '60). Cultura egalității te întreabă – „cine ești tu să judeci?” – însă se implică în procesul judecării prin faptul că este ostilă discursului și acțiunii care degajă distincții cu care nu este de acord.

Nu există nicio urmă de relativism sau incertitudine morală în Biblie cu privire la valoarea omului. Într-o epocă a incertitudinii morale, se suspectează faptul că eticheta „egalității” este folosită deseori tocmai din cauză că este maleabilă. Poate nu știu cum să te tratez, dar cel puțin te tratez ca pe ceilalți. Însă Biblia abordează foarte serios întrebarea referitoare la ce anume îi face pe oameni egali: valoarea egală. „Valoarea” face trimitere la cuvântul biblic „glorie”, sugerând substanță, prețuire și demnitate – atât în ceea ce îl privește pe Dumnezeu, cât și în ceea ce îi privește pe oamenii (bărbați și femei) creați după chipul Său,⁵² capabili de a fi transformați înspre asemănarea cu Fiul Său.⁵³ Aceasta sugerează că nu ar trebui să spunem că „egalitatea” este valoarea noastră politică fundamentală, ci o „valoare umană egală”.⁵⁴

Cultura egalității consideră că diferența este problematică. De exemplu, Bob Hepple critică guvernul pentru excluderea copiilor de sub incidența legii discriminării pe bază de vârstă.⁵⁵ Haideți să presupunem că suntem de acord cu privire la regimul legal adecvat sub care copiii se dezvoltă armonios și să presupunem că este semnificativ diferit de legea pentru adulți. Încă am putea numi acest fragment de lege „legea egalității” pentru că valoarea egală nu implică tratament identic. Însă, prin faptul că o numim o chestiune de egalitate, se poate presupune că necesită justificare specială felul în care copiii sunt tratați diferit față de adulți. Datorită preocupărilor extinse cu privire la comercializarea prematură și sexualizarea copiilor, s-ar putea crede că punctul de plecare greșit rezidă exact în egalitatea lor cu adulții.

Cultura egalității poate să ne conducă și la suprimarea diferenței acolo unde aceasta ar trebui acceptată. Într-un context al religiilor multiple și al

niciuneia, suprimarea tuturor semnelor vizibile ale angajamentelor religioase în numele neutralității religioase pare o soluție simplă. Și astfel ne trezim în situația paradoxală în care angajatorii anxioși cred că legea egalității le cere să suprime diferențele religioase la locul de muncă, deși, în realitate, aceasta impune noi obligații (nu unele foarte oneroase, să recunoaștem) de a accepta aceste diferențe.⁵⁶

Cultura egalității devine în special dăunătoare atunci când ne absolvă de responsabilitatea morală. Caracteristicile protectoare ale legii egalității pleacă de la aspecte din viața noastră față de care nu avem niciun control și se întind până la acele aspecte legate de combinații complexe de identitate, credință și comportament ale unor elemente față de care trebuie să fim responsabili. În practică, legea tratează aceste lucruri în mod diferit, însă cultura tinde să presupună că, în zilele noastre, toate alegerile și acțiunile legate de o caracteristică protejată trebuie să fie aprobate de societate. Legea nu este de ajutor atunci când înfășoară simbolic toate aceste caracteristici protejate într-o super-lege, dând astfel o falsă crezare unei deviații etice care pune semnul egal între un argument împotriva promiscuității sexuale și refuzare locuinței unei familii bengaleze.

Cultura egalității trivializează și suprimă diferența. Problema este că, în majoritatea situațiilor în care legea egalității se aplică, „statutul” unei persoane ar trebui să fie irelevant cu adevărat. Însă, nu toate diferențele legate de statut sunt irelevante pentru toate scopurile. Provocarea de care ne lovim aici este aceea de a recupera o contra-cultură a seriozității morale și spirituale în fața dezacordului trivializat și uniformizat în mod legalist – pe scurt, provocarea de a recupera un angajament față de *conștiință*. Avem, cu disperare, nevoie de o

dezbateri publică serioasă, onestă și plină de respect despre etica sexuală și adevărul religios.

2. Reformarea legii

Cele două grupuri de cazuri observate la începutul acestei lucrări nu îi ajută pe creștini să distingă cultura problematică a egalității de legea egalității care este în mare măsură neproblematică. Cu toate acestea, suntem în fața provocării de a înțelege legea în mod corect. Sunt două schimbări minore care, dacă sunt operate în lege, ar rezolva foarte bine majoritatea problemelor.⁵⁷

Prima schimbare este o recunoaștere mai mare a autonomiei din partea instituțiilor societății civile. Legea Egalității are nenumărate moduri de a accepta diferite identități de grup, însă face aceasta prin limitarea excepțiilor. Astfel, ca punct de plecare, un grup religios este legat de aceleași standarde ca și statul sau ca și o companie comercială mare, exceptând cazul în care beneficiază de excepții – ceea ce se întâmplă. Părinților adoptivi li se acordă o excepție expresă ca familia să poată continua să fie religioasă și să poată prefera copii de aceeași rasă. Însă aceste excepții sunt deseori interpretate într-un mod îngust ca „devieri de la egalitate.” Există riscul major ca etica statului să pătrundă în societate prin intermediul conformării, generată de contracte și finanțări publice. În ciuda excepțiilor pe motive legale, agențiile de adopție romano-catolice au trebuit să se conformeze noii etici a statului. Tot ce trebuie să facă un stat totalitar este să pretindă că totul – inclusiv familiile, viața bisericii și restul societății civile – este o chestiune de interes public și trebuie să se supună unei etici publice dominante. Un punct de plecare ar fi ca creștinii să facă lobby pentru acordarea de excepții depline de la legea egalității, cel puțin pentru toate grupurile și familiile religioase, chiar și atunci când

colaborează cu agențiile de stat în oferirea de servicii publice. Egalitatea necesită un grad mai mare de pluralism de grup.

Majoritatea cazurilor în care angajatorii seculari au penalizat creștinii au la bază discriminarea indirectă, adică aplicarea unei reguli sau politici față de care creștinilor să le fie mai greu să se conformeze. Creștinii au tendința să piardă în comparație cu alte religii deoarece etica creștină este mai individualistă și bazată pe conștiință, pe când, alte religii tind să aibă reguli colective „obligatorii” de comportament. Legea egalității din alte jurisdicții, precum Canada, este mult mai clară, pentru că testul corect aici – ca și în Marea Britanie în problematica dizabilității – este cel de „adaptare rezonabilă”.⁵⁸ Unul dintre cele mai dezamăgitoare aspecte ale cazului *Ladele* este acela că de fapt Consiliul Districtului Islington părea să fi convenit deja un *modus vivendi* pentru astfel de situații. Raționamentul adaptării rezonabile este acela că într-un district metropolitan mare nu este necesar ca fiecare ofițer civil să officieze ceremonii de parteneriat civil. Numai în cazul în care contextul este de așa natură că acest serviciu să nu poată fi oferit în alt mod este corect să se insiste ca un ofițer să aleagă între conștiință și datoria publică.

3. Refuzul distragerii de la adevărata problemă a egalității

Nu există niciun indiciu de dualism material-spiritual în Biblie. Deci, nu este suficient să susținem că ființele umane sunt egale într-un sens spiritual, iar acesta nu are nicio relevanță pentru hrană și îmbrăcăminte. Dacă observăm care sunt domeniile de inegalitate care-i preocupă cel mai mult pe scriitorii biblici, răspunsul e simplu: lor le pasă de sărăcie, înțeleasă în mod holist ca fiind alcătuită din privare materială, relațională și spirituală. „Duhul Domnului este peste Mine,

pentru că M-a uns să vestesc săracilor Evanghelia.”⁵⁹ Aceasta nu se poate referi doar la o sărăcie pur spirituală. Iacov pune semnul egal între o credință moartă și a spune doar vorbe frumoase unui sărac, fără a-i satisface nevoile materiale.⁶⁰ Sărăcia, în toate dimensiunile sale, strigă după compasiunea lui Dumnezeu și ar trebui să strige și după a noastră. Mulți acceptă că problema reală a inegalității este privarea socio-economică multifactorială.⁶¹ În calitate de creștini, vom dori ca în orice moment să subliniem și dimensiunea spirituală.

Bineînțeles că guvernul este limitat în ceea ce poate face cu privire la sărăcie într-un mod holist. Însă chiar și sărăcia materială este rezolvată doar tangențial printr-o abordare ce combate discriminarea pe bază de statut, conform Legii Egalității. Rasa este, în mod clar, un factor, dar în aceeași categorie se încadrează și clasa, mediul familial disfuncțional, oportunitățile de educație, lipsa unui sistem de recompense, condiții de trai sărace, acces redus la sistemul de sănătate, inegalități în comerțul global și multe altele. Indiscutabil, legea are un rol de jucat în soluționarea acestora, dar problema nu poate fi rezolvată printr-un singur statut. Existența unei Legi „comprehensive” a Egalității nu ar trebui să determine pe nimeni să nu vadă acest lucru. Este aceasta o provocare pentru majoritatea dintre noi care suntem confortabili cu compromisurile clasei mijlocii față de diversele cazuri de defavorizare socială? Este mai ușor pentru noi – și pentru semenii noștri umaniști agnostici – să ne agităm cu privire la drepturile legale ale unui număr mic de homosexuali sau cu privire la lipsa femeilor din consiliile de conducere ale corporațiilor decât cu privire la numărul masiv de persoane care sunt private sever de cele necesare? Carl Trueman are dreptate să disprețuiască o clasă politică a Noii

Stângi care și-a mutat preocupările de pe problemele materiale pe categoriile psihologice, și care, în mass-media, par să fie mai preocupați de comentariile percepute a fi rasiste decât de scenele de sărăcie și foamete.⁶²

Prin urmare, provocarea este să ne focalizăm asupra problemelor de privare materială, relațională și spirituală în fața unei presupuse legii comprehensive a egalității, care nu este de fapt așa.

Concluzie

Creștinii ar trebui să fie pozitivi față de legea egalității. Egalitatea este înrădăcinată în creștinism, pentru că este înrădăcinată în mod suprem în caracterul lui Dumnezeu. Toate ființele umane au „o slavă lăuntrică” (Kierkegaard) dăruită de – și o reflecție a lui – Dumnezeu. Însă concepția noastră creștină cu privire la egalitate se opune omogenizării și relativismului culturii egalității. Ne reamintește de gradul mare de privare spirituală, relațională și materială cauzată și suferită de oameni. Mai presus de toate, contrar concetățenilor agnostici, trăim cu speranța unei noi ordine în care încercările noastre slabe și păcătoase de a asigura „egalitatea” în veacul prezent vor fi date uitării, pe fondul armoniilor triumfătoare ale cerului.

Julian Rivers este profesor de jurisprudență și director la Wills Hall, Universitatea din Bristol. El a publicat *The Law of Organized Religions: between Establishment and Secularism* (OUP, 2010) și este editor șef la *Oxford Journal of Law and Religion*.

NOTE

[1] *The Putney Debates*, 1647.

[2] *Works of Love*, 1847.

[3] Bob Hepple, *Equality: the new legal framework*, Hart Publishing, 2011, p.186.

[4] Timothy Larsen, *Friends of Religious Equality: Non-conformist politics in mid-Victorian England*, Boydell Press, 1999.

[5] Al 12-lea Protocol al Convenției Europene a Drepturilor Omului oferă protecție împotriva discriminării de statut cu privire la „orice drept stabilit prin lege.” Marea Britanie nu este semnatară acestui Protocol.

[6] *The Guardian*, 17 iunie 2011. Este evident că în lege, „orientarea sexuală” se extinde la chestiuni legate de stil de viață și practică sexuală: *R(Amicus) v Secretary of State for Trade and Industry* [2007] ICR 1176.

[7] Tratatul de la Amsterdam 1997, articolul 13.

[8] Hepple, *op. cit.* n. 2, 156–8.

[9] Ronald Dworkin, *Sovereign Virtue*, Harvard University Press, 2000.

[10] În NT, *isos* înseamnă „la fel cu”, sau „egal cu” (de ex., Ioan 5:18; Fil. 2:6), însă substantivul abstract *isotes* poate însemna fie egalitate, fie egalitate/justețe (cf. traduceri NIV a pasajelor din 2 Cor. 8:14 și Col. 4:1).

[11] Jeremy Waldron, *God, Locke and Equality*, Cambridge University Press, 2002.

[12] Exod 23:6–8; Lev. 19:15.

[13] 2 Cron. 19:7.

[14] Rom. 2:11; Ef. 6:9; Col. 3:25; 1 Pet. 1:17.

[15] Is. 5:20.

- [16] *Nichomachean Ethics* V.3; *Politics* I.5.
- [17] Rom. 5:12–21.
- [18] Gen. 3:20; Fapte 17:26.
- [19] Rom. 3:23–24.
- [20] 1 Cor. 12:12–13; Gal. 3:26–28; Col. 3:11.
- [21] 1 Sam. 8:10–18.
- [22] Deut. 17:14–20.
- [23] Deut. 3:12–20; Ios. 13–22.
- [24] Lev. 25; Amos 6:1–7; 2:6; 1 Împ. 21; Is. 5:8–10; Mica 2:1–2.
- [25] Luca 1:52–53.
- [26] Mal. 1:2–3.
- [27] Fil. 2:6.
- [28] 2 Cor. 8:9, 13.
- [29] 2 Cor. 5:21.
- [30] Mat. 19:30; 20:16; Marcu 9:35; Luca 13:30; Luca 9:48. Această expresie se aplică în cazul multor contexte care exprimă ierarhia: bogat/sărac, lider/discipol, credincios de-o viață/convertit pe patul morții, adult/copil, iudei/Neamuri.
- [31] Luca 14:11; 18:14. Vezi și Luca 16:25.
- [32] Ioan 9:41. Vezi și 1 Cor. 1:27–28.
- [33] Fapte 2:6; 6:1–7.
- [34] 1 Cor. 9:22.
- [35] Apoc. 7:9. Vezi în plus, ‘Multiculturalism’, *Cambridge Papers* Vol.10 Nr.4, 2001.
- [36] Ef. 6:9 (stăpâni); Col. 3:25 (sclavi).
- [37] Ef. 6:6, 9.
- [38] Filim. 16.

[39] 1 Cor. 7:21; 1 Tim. 1:10.

[40] Rom. 8:21.

[41] Vezi Michael Ovey, 'Equality but not symmetry', *Cambridge Papers* Vol.1 Nr.2, 1992.

[42] Ef. 5:25, 22; 5:1, 21.

[43] Ef. 5:32.

[44] Luca 20:35–36.

[45] Iac. 2.

[46] Fapte 4:34–35.

[47] 2 Cor. 8:1–15.

[48] Mat. 6:19–21.

[49] Mat. 5:13–16.

[50] De ex., Fapte 17:16; 1 Cor. 12:2.

[51] Această idee este înrădăcinată în doctrina lui Augustin despre Două Cetăți, care este fundamentală pentru libertatea politică occidentală.

[52] Ps. 8.

[53] 2 Cor. 3:18.

[54] Duncan Forrester, *On Human Worth*, SCM, 2001; Nicholas Wolterstorff, *Justice: Rights and Wrongs*, Princeton Univ. Press, 2010; și *Justice in Love*, Eerdmans, 2011, folosește, de asemenea, ideea de „valoare”.

[55] Bob Hepple, *Equality: the new legal framework*, Hart Publishing, 2011.

[56] *Cherfi v G4S Security Services Ltd*, Employment Appeal Tribunal, 24 mai 2011.

[57] Nu mă refer aici la problemele cauzate de premisa legală că parteneriatele între persoane de același sex este o formă de căsătorie.

[58] În mod încurajator, aceasta este și perspectiva Comisiei pentru Egalitate și Drepturile Omului ('Latest News' 11 iulie 2011).

[59] Luca 4:18.

[60] Iac. 2:3–4; 14–17.

[61] Vezi minunata introducere a lui Stuart White: *Equality, Polity*, 2007.

[62] Carl Trueman, *Republocrat*, P&R Publishing, 2010, p.17.

